

דף הרחבות לנושא –

דיני מוקצה (שיעור 8)

מוקצה מחמת גופו – אוכל

יחידה מספר 44

❖ טלטול העלי אחרי שקצב עליו, וטלטול סכין המילה אחרי המילה

בסוגיה (מסכת שבת דף קכ"ג ע"א) דנים אודות המשנה והברייתא (ממסכת ביצה דף י"א ע"א), בה בית הלל מתירים לטלטל עלי כדי לקצב עליו בשר לצורך שמחת יום טוב, אך מודים לבית שמאי שלאחר השימוש אסור לטלטל אותו עוד, מכיוון שהעלי מוקצה מחמת חסרון כיס.

לפנינו מצב הלכתי מורכב. מצד אחד, ישנו היתר מיוחד לטלטל את החפץ (לצורך שמחת יום טוב). מצד שני, אחר השימוש חל איסור טלטול מחדש.

דיון דומה דנו הפוסקים אודות סכין המילה. חובה למול בשבת את מי שמלאו לו שמונה ימים. אך, כפי שלמדנו בשיעור, סכין מילה הוא מוקצה מחמת חסרון כיס. האם מותר לטלטל את הסכין אחרי המילה?

ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות יום טוב אות מה

מילה ביום טוב, אמר מהרי"ל סג"ל מיד כשנימול הנער יסירו כל צרכי המילה מידם דשוב נחשבים מוקצה מאחר דאין עוד צורך בהן. וגם המוהל לא יטול האיזמל מתוך החול שהשליך שם עם הערלה

המהרי"ל הורה להניח את כל צרכי המילה מיד, ויניח את האיזמל (=הסכין) יחד עם הערלה, שהרי אחרי המצווה חזר להיות מוקצה.

המהרש"ל חולק על דבריו –

שו"ת מהרש"ל סימן מ

שאלה האיזמל שמלין בו בשבת אי שרי לטלטלו או להצניעו מיד אחר המילה כי נמצא כתוב בדרשות מהרי"ל שנהג בו איסור.

תשובה יראה דשרי לטלטלו או להצניעו אף על גב היכא דליכא מילה בוודאי אסור לטלטלו משום מוקצה דחסרון כיס כמו סכינא דאושכפי דמודה בה רבי שמעון דאסור מ"מ הכא שרי דהא מסקינן בפרק אין צדין (כ"ו:): ללישנא בתרא דהילכתא כוותיה דאין מוקצה לחצי שבת דמאחר שהיה מוכן בין השמשות אף על גב דאידיחי אחר כך מ"מ היכא דחזר ואיתחזי שרי כ"ש זה שלא הודחה כלל אלא שנעשה בו מלאכתו

והרמ"א פוסק כדברי המהרש"ל –

הגהת הרמ"א על השולחן ערוך יורה דעה הלכות מילה סימן רסו סעיף ב

מותר לטלטל האיזמל לאחר המילה להצניעו בחצר המעורב, אף על גב דאינו צריך לו עוד באותו שבת, דהא לא הוקצה בין השמשות מאחר דהיה צריך לו באותו שבת, כן נראה לי

הט"ז השיב לרמ"א והמהרש"ל מהסוגיה שלנו!

ט"ז יורה דעה סימן רסו ס"ק א

נ"ל מבורר לאיסור וראיה ברורה מתלמוד ערוך פ"ק דביצה (דף י"א) תנא ושויין שאם קצב עליו בשר שאסור לטלטלו פירוש התם קאי על עלי שמלאכתו לאיסור לכתוש במכתשת ואפילו הכי מתירין ב"ה לקצב עליו בשר לצורך י"ט ועל זה אמר דאחר שעשה בו צורך י"ט אסור לטלטלו ... ומ"ש רש"ל דאין מוקצה לחצי שבת אינו ענין לזה דהך אין מוקצה לחצי שבת הוא בפרק אין צדין (דף כ"ו) בענין שיהיה ראוי בבין השמשות וביום השבת אידיחי וחזר ונעשה ראוי דאין איסור מוקצה בזה מה שאין כן כאן שמתחילה בבין השמשות לא היה עליו שם ראוי אלא לעשות צורך יום טוב ולא אחר כך ... וגם בשופר של ר"ה אחר התקיעה כתב רש"ל שם שראה שנהגו איסור לטלטלו אח"כ ותמה הוא ע"ז שם שהרי ראוי לתקוע בו כל היום ולפי מה שכתבתי ניחא שהרי גם העלי והשפוד שרי לעשות בהם צורך י"ט פעם שנית אם ירצה ואפ"ה אסור כל שאינו לצורך יום טוב וה"נ דכותיה שאין לטלטל השופר אם הוא שלא לצורך תקיעה

כלומר, יש מחלוקת כיצד להגדיר את היתר הטלטול והשימוש בעלי, בסכין המילה, ובשופר. האם הסכין מוקצה, אלא שיש היתר (ובמקרה של מילה ושופר – חיוב) זמני באמצע השבת או היו"ט לעשות בו את צורך היום [וכך דעת הט"ז], או שמא הוא מותר בטלטול, מכיוון שיש בו צורך יו"ט, ורק לאחר השימוש היתר זה נעלם, ולפיכך, מצד אחד, אסור לטלטלו, אך מצד שני, אין עליו שם מוקצה [וכך דעת המהרש"ל והרמ"א]. לגבי סכין המילה הט"ז מביא היתר אחר, ופוסק בדרך ביניים –

ט"ז יורה דעה סימן רסו ס"ק א

ב"י בשם רבינו ירוחם בשם הרמב"ן דמותר לטלטלו אחר המילה דמאחר שטלטל בהיתר מחזירו לאיזה מקום שירצה כו' נראה טעמו דאי היה צריך להשליך האיזמל אחר כך ויהיה אבוד ודאי מימנע ולא מהיל, וזה עדיף טפי מהנך ג' דברים שאמר עולה שהתירו סופן משום תחילתן ... ע"כ נראה דלא התיר הרמב"ן אלא להצניעו אח"כ באותו חדר שם שם כדי שלא יהיה אבוד אבל לא למקום אחר מטעם שאמרנו כיון שסגי בלאו הכי... ואפילו לפני המילה אין לטלטלו בחנם כל שאינו לצורך המילה כנלע"ד

כלומר, אמנם מצד הדין אסור לטלטל את הסכין אחרי המילה, שהרי הוא מוקצה. אך אם מוהל יידע שעליו להשליך את הסכין ברגע שמסיים את המילה, הוא עלול להימנע מלמול לכתחילה. לכן התירו לו להצניע את הסכין בצורה מסודרת אחרי המילה. אך אין זה מתיר לטלטל אותו לכל מקום שירצה!

❖ ביאור אחר בשיטת הרשב"א (משנץ)

בגמרא (דף מ"ה ע"ב) מציעים לאסור טלטול מנורה וכלית חתנים, מפני שקובעים להם מקום. הרשב"א (משנץ) מבאר שמסקנת הגמרא היא שלא קובעים להם מקום קבוע מספיק בכדי לאסור את טלטולם. מדבריו עולה שכלי שמלאכתו להיות (כמו כילה), שקובעים לו מקום קבוע לגמרי יהיה אסור בטלטול. החזון איש מציע שמדובר בסוג אחר של מוקצה –

חזון איש אורח חיים סימן מא אות טז

דבר שאין עשוי לטלטל כלל, אע"ג דנהנה ממנו בשבת – חשיב מוקצה

החזון איש (בהמשך, סימן מ"ג אות יז) מציע שזהו הדיון של הגמרא והרשב"א (משנץ) – אם מנורה וכליה נחשבים דברים שלא מטלטלים כלל, ומוקצים מחמת כך, למרות שאינם בגדר מוקצה מחמת חסרון כיס (עיי"ש בלשונו, שניסח "לולא דבריהם", מכיוון שהרשב"א השווה בין הכליה לבין סיכי זיירי ומזורי, שהם ודאי מוקצים מחמת חסרון כיס. לולא השוואה זו, החזון איש היה מבאר שזהו הדיון בסוגיה לפי שיטתם. לעומת הפני יהושע, שלפי שיטתו הסוגיה באה ללמד את ההיפך הגמור – שכלי שמלאכתו להיות אינו מוקצה מחמת חסרון כיס!).

❖ ההבחנה בין אוכל וכלים המיועדים לסחורה

בשיעור 41 למדנו שרבי יהודה ורבי שמעון חולקים אם אוכל שהוקצה לסחורה הוא מוקצה. הרמב"ם (הלכות שבת פרק כ"ה הלכה ט) פוסק שכלים המיועדים לסחורה הם מוקצים. כתב על כך הרב מאיר שמחה הכהן מדווינסק -

אור שמח הלכות שבת פרק כה הלכה ט

מה מדויק לשון רבינו, שלפי ההלכה דקיי"ל כר' שמעון דלית ליה מוקצה, לכן פסק לקמן הלכה י"ד דלבד גרוגרות וצימוקין הכל מוכן הוא, א"כ לגבי אכילה ל"ש מוקצה מחמת חסרון כיס, דדעת' דאינש על כל מידי דחזי ליי, ול"ש לאוקמי חסרון כיס נגד האוכל, דכל אשר לו יתן האדם בעד נפשו, וכיון דאם לא יהי' ליי למיכל מידי אחרינא ודאי אכיל אף אם מפסיד הון ע"ז, תו לא הוי אלא ככל מוקצה שעומד לסחורה, או עומד לבהמה, דבזה לית ליי לר"ש מוקצה, לכן על האוכל ל"ש מוקצה מחמת חסרון כיס, שיהא חשוב נדחה בדעת האדם ואינו מוכן גם לר"ש, וכיון דשרי למיכל תו ודאי שרי בטלטול, דלא אשכחן מידי דיהא אסור בטלטול ומותר באכילה, ולכן לא נזכר ענין הקצאה מחמת חסרון כיס אלא בכלי, לענין טלטולי או השתמשות שלו, דכיון דמוקצה אותו מחמת חסרון כיס אסח דעת' לגמרי מיני' ומקפיד עליו

האור שמח מסביר שהרמב"ם מבחין בין אוכל לבין כלים. מדוע?
 סברא אפשרית אחת היא שאנשים מתייחסים לצורך באוכל בצורה רצינית יותר מאשר לצורך בכלים.
 אפשרות אחרת היא שאוכל הוא תמיד מוצר מתכלה. משתמשים בו פעם אחת, ולכן אין הבחנה משמעותית
 בין האוכל שהוכן לשימוש לבין האוכל העומד לסחורה. כלים, ככלל, עשויים לשימוש רב פעמי. אדם לא יפגע
 בסחורה שלו בשביל צורך חד פעמי.

❖ **ביאור סוגיית הגמרא (דף קנ"ד ע"ב) לפי בעל המאור והרשב"א**

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קנד עמוד ב

אמר רב הונא: היתה בהמתו טעונה כלי זכוכית - מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה, ומתיר החבלים והשקין נופלים.
 והאנן תנן: נוטל את הכלים הניטלין בשבת! - כי קאמר רב הונא - בקרני דאומנא, דלא חזיא ליה. - והא קא מבטל
 כלי מהיכנו! - בשליפי זוטרי

רש"י מסכת שבת דף קנד עמוד ב

טעונה כלי זכוכית - שאין ניטלין בידו להניחן לארץ.
 והאנן תנן נוטל את הכלים הניטלין - וכלי זכוכית ניטלין הן, ולמה לי מתיר את החבלים?
 דאומני - מקיז דם, שאין ראויין בשבת לכלום, לפי שמאוסים.
 והא מבטל כלי - כרים וכסתות, כשמניחן תחת דבר שאין ניטל, מבטלן מהיכנו דשוב לא יטלם משם, ודמי לסותר.
 בשליפי זוטרי - משואות קטנים, ששומט הכר מתחתיהם ונופלין על הכר השני, וכן עד שמגיען לארץ.

חברותא שבת דף קנד עמוד ב

אמר רב הונא: היתה בהמתו טעונה בשבת כלי זכוכית - כשרוצה לפרוק אותם מעליה, הרי הוא מביא כרים וכסתות ומניח
 תחתיה, ומתיר את החבלים, והשקין שבהם הכלים נופלים מאליהם על הכרים והכסתות. ועושה כן כדי שלא יפלו הכלים על
 הארץ ויישברו. אבל לא יטול את הכלים מעל גב הבהמה בידיו. ומקשינן: והאנן תנן: נוטל בידיו את הכלים הניטלין בשבת. ואף
 כלי זכוכית ניטלים בשבת, ואמאי אסר רב הונא ליטלם בידים? ומשינן: כי קאמר רב הונא דאינו נוטלן, בקרני דאומנא [כלי
 אומן שמקיז בהם דם] קאמר. דמחמת מאיסותם לא חזיא ליה בשבת למידי, ומוקצין הם. ושוב מקשינן: ואיך שרי להניח כרים
 וכסתות כדי שיפלו עליהם כלים אלו? והא קא מבטל כלי מהיכנו. שהרי על ידי שיפלו הכלים המוקצים על הכרים, שוב לא יוכל
 לטלטלם. שהרי אסור לו ליטול את המוקצה מעליהם. ואין לבטל בשבת כלי מהיתר טלטולו, משום דדמי לסותר. ומשינן: הכא
 במאי עסקינן, בשליפי זוטרי [משואות קטנים]. שלאחר שהם נופלים על הכר העליון, הרי הוא שומטו מתחתיהם, והם נופלים על
 הכר שתחתיו, וכן הלאה, עד שנופלים על הארץ. נמצא דאינו מבטל את הכרים מהיכנו.

הגמרא מעמידה את דברי רב הונא בקרנא דאומנא, שאין בו שום שימוש מחמת מאיסותו. ודאי שלא מדובר
 על מוקצה מחמת מיאוס, שהרי להלכה אנו פוסקים כרבי שמעון, האומר שאין איסור לטלטל מוקצה מחמת
 גופו בשבת. לכן מכריע בעל המאור שכלי שמלאכתו לאיסור שאדם מקצה אותו משימושים אחרים (מכל
 סיבה שהיא!) הוא מוקצה גם לפי רבי שמעון!
 יש לציין שהריטב"א מבאר שמדובר במוקצה מחמת חסרון כיס -

חידושי הריטב"א מסכת שבת דף קנד עמוד ב

יש לפרש דטעמא דקרני דאומני לא חזו היינו משום [דהוון] להו כמוקצה מחמת חסרון כיס דקפדי עלייהו שמא
 ישברו, ואף רבי שמעון מודה במוקצה מחמת חסרון כיס

לפי השיטות הללו, של בעל המאור והריטב"א, מובן מדוע הגמרא מסיימת ב"שליפי זוטרי". ניתן להסיר את
 הכלים מהכרים על ידי נייעור עדין של הכרים. אילו היה מדובר במשאות גדולים יותר, אילו היה מנער את
 הכר, המשא הכבד עלול ליפול ולהישבר.
 אך לפי הרשב"א, מדובר בכלי שמלאכתו לאיסור. אם כך, מדוע יש צורך לנער את הכר כלל? מדוע שלא יוכל
 לטלטל את הכלי ישירות, שהרי מותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור לצורך מקומו!

חידושי הרשב"א מסכת שבת דף קנד עמוד ב

אבל שליפי רברבי לא, משום דאי שמיט כרים מתחתיהם, מתוך כבדן מיתברי, והלכך אי אפשר לנערן ולסלקן עד
 לערב והוה ליה מבטל כלי מהיכנו לכולי שבת ואסור, וא"ת שליפי רברבי נמי יביא כרים ויניח תחתיהן, ואי משום
 ביטול כלי מהיכנו לכשיצטרך לכרים יסלק שליפין ביד, דהא כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו לצורך מקומו
 וכדאמר רבא בפרק כל הכלים ... ובשלמא לסלקן מעל גבי חמור אסור משום דהא גבא דחמורא לא צריך ליה בשבת
 אבל מעל גבי כרים מיהא שרי!
 וראיתי להר"ז הלוי ז"ל שכתב דכל שאינו ראוי בשום צד לטלטלו לצורך גופו אין מטלטלין אותו לצורך מקומו. ואינו
 מחוור בעיני, שהרי לר' נחמיה כלי שמלאכתו לאיסור אין ראוי לטלטלו לצורך גופו כלל, לפי שאין כלי ניטל לדידיה
 אלא לצורך תשמישו המיוחד לו בלבד, ואפילו כן לצורך מקומו מטלטלין אותו ...

ונראה לי דאילו היו שליפי רברבי מוטלין על גבי כרים וכסתות, אי נמי על גבי קרקע, והוא צריך למקומן, מטלטלן לצורך מקומן, אבל להביא כרים לכתחלה ולשים תחתיהם כדי שיטלטלם ביד לאחר מכן לצורך מה שעשינו לו מקום בידיים – לא, שאינו בדין דמה שהוא אסור לטלטלו נסבב ונגרום אנו לטלטלו ממש בידיים

הרשב"א מסביר שאכן הכלים הללו הם כלים שמלאכתם לאיסור. מותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור לצורך מקומו. אך אסור להביא אותם למקום שידוע שיהיה לו צורך לטלטלם משם בהמשך השבת (בדומה לעושה גרף של רעי – עיין בשיעור 43). לכן, אם יפיל את המשאות הכבדים על כרים שידוע שעשוי לרצות להשתמש בהם בהמשך השבת, יהיה אסור לו לטלטלם שוב לצורך מקומם.

❖ מחלוקת רב אויא ורבא

בשיעור ראינו שרב אויא לכלך את מיטתו של רבא. רבא הקפיד על כך וניסה להביך אותו בדבר הלכה.

דף על הדף שבת דף מו עמוד א

דבר פלא הוא להביך הדברים כפשוטם. ובספר עמודי אור להגאון ר' יחיאל העליר ז"ל (סי' ח') כתב כאן פירוש נפלא בהקדם דברי הגמ' להלן (קכ"ד ע"ב):

אמר רב נחמן אמר שמואל חרס קטנה מותר לטלטל בחצר אבל בכרמלית לא. ורב נחמן דידיה אמר: אפילו בכרמלית, אבל ברשות הרבים לא. ורבא אמר: אפילו ברשות הרבים. ואזדא רבא לטעמיה, דרבא הוה אזיל בריתקא דמחוזא, אתוסי מסאניה טינא. אתא שמעיה, שקל חספא וקא מכפר ליה. רמו ביה רבנן קלא. אמר: לא מסתייא דלא גמירי, מיגמר נמי מגמרי? אילו בחצר הואי מי לא הוה חזיא לכסויי ביה מנא? הכי נמי חזיא לדידי

(נעליו של רבא התלכלכו בבזך. שמשו לקח שבר חרס לנקות את הלכלוך. חכמים שבאותו מקום אמרו שנעשתה כאן טעות הלכתית. רבא אמר – לא רק שאינם לומדים, הם מנסים ללמד? הרי לשבר החרס יש שימוש בחצר, כך יש לו שימוש לצרכי כעת)

שמעינן מזה, דרבא הוה סבירא ליה דמותר לקנח רגליו המאוסות בטיט בחרס ברשות הרבים, ומכל שכן בחצר. ותלמידי דרבא דרמו ביה קלא בשמעיה דרבא סבירא ליה דאסור לקנח בחרס בחצר או ברשות הרבים, ולכך רמו ביה קלא:

והשתא אנהר לן עלמא לפרש דברי חכמים וחדותם. רב אויא הוה מאיסא כרעיה בטינא, וכי אתא לקמיה דרבא לא קנחם. ומעשה כי הוה בשבת הוה ככל הני עובדא דמייתי שם. משום דסבירא ליה דאסור לטלטל חרס קטנה. ולכך כי אתיבי קמיה דרבא (ותלמידי הושיבוהו) וראה רבא שלא קנח רגליו, וסבירא ליה כתלמידי דרבא דאסור לטלטל חרס, לכך בעא לצעוריה בדין זה, ושאל ליה מענינא: מאי טעמא רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו שרגא דנפטא נמי שרי לטלטולי? אמר ליה: הואיל וחזיא לכסויי ביה מנא. ולכך מהדר ליה רבא: אלא מעתה כל צרורות שבחצר מטלטלין? ובזה רצה להוכיחו, מדוע לא קנח רגליו המאוסים בטיט בחצר על ידי חרס? והשיבו רב אויא: הא איכא תורת כלי עליה, הני ליכא תורת כלי עליה. ואשתיק רבא.

בהמשך הגמרא רב נחמן בר יצחק אומר – ברוך ה' שרבא לא הביך את רב אויא. מדוע היה חשוב לרב נחמן בר יצחק שרב אויא לא יובך? מסתבר שרב נחמן בר יצחק היה מאלו שאמרו שהשימוש של רבא בכלי חרס היה טעות, ושמח שפסיקתו לא נדחתה.

❖ ביאור שבט הלוי למחלוקת הרשב"א ובעל המאור

בשיעור אנו עוסקים במחלוקת הרשב"א ובעל המאור אם כלי שמלאכתו לאיסור שאין לו שימוש היתר הוא מוקצה. שבט הלוי התבקש לבאר את המחלוקת. זו תשובתו –

שו"ת שבט הלוי חלק י סימן נט

אבאר בקיצור קודם טעם פלוגתתם, דבדין מוקצה בכלי שמלאכתו לאיסור ישנם שני צדדים בהבנתו, דחזינן דחז"ל החמירו בטלטול אפילו בכלי שלא נחית עליו תורת מוקצה דהא כלי שמלאכתו להיתר ג"כ אסור לטלטל שלא לצורך כלל כמבואר שבת קכ"ד ע"א ובשו"ע סי' ש"ח ס"ד, אלא דאין שם מוקצה גורם אלא דחז"ל מעטו בטלטול וזה מבואר בכ"ד, וכן כלי שמלאכתו לאיסור אינו בעצם מוקצה מכל הקצאת הדעת אלא שחז"ל מעטו בטלטולו אעפ"י שתורת כלי עליו, והדבר מפורש ברמב"ם סו"פ כ"ד מהל' שבת, ובא וראה לשון רבינו הגר"א ביו"ד סי' רס"ו אות ג' כתב דכלי שמלאכתו לאיסור אינו מוקצה כלל אלא שלא התיירו לטלטלו אלא לצורך גופו ומקומו לאפוקי שלא לצורך כלל.

ואמנם אי נימא כדעת משמעות הראשנים דכלי שמלאכתו לאיסור הוא בגדר מוקצה ממש אלא דהתירו טלטול לצורך גופו ומקומו היות עליו תורת כלי, ובזה תולה מחלוקת הפוסקים בענין מוקצה שהוא כבר בידו שמוותר לטלטל גם אחרי הצורך מאחר שהוא כבר בידו ואין כאן מקום להאריך בזה.

ובזה יתבאר מחלוקת הרז"ה והרשב"א הנ"ל, דדעת הרז"ה דכלי שמלאכתו לאיסור תורת מוקצה ממש עליו אלא שהתירו אם יכול להשתמש בגופו צורך היתר, ואם אינו יכול נשאר עליו שם מוקצה, וגם לצורך מקומו אסור דצורך מקומו הוא טפל בהיתרו לצורך גופו כמשמעות הש"ס שבת קכ"ד ע"א, משא"כ הרשב"א דלדעתו אין תורת מוקצה ממש על כלי שמלאכתו לאיסור, וגם כשאין ראוי לצורך היתר עדין לא נאסר אם רק ראוי לצורך מקומו כמבואר בדבריו, ואפשר עוד להאריך בזה אך קשה לי.

ולענין הלכה יראה לפסוק כדעת הרשב"א וכדמשמע גם במג"א שהבאת וכפשטות לשון הגר"א שם, וכמשמעות לשון הרמב"ם, ואעפ"י שמצינו להפוסקים בכ"ד דנקטו לשון מוקצה בכלי שמלאכתו לאיסור הוא לשון מושאל לפי התרחקות תשמישו למעשה, אבל לא לפי שורש ההלכה, כנלענ"ד.

בשיעור 37 למדנו את המחלוקת אם כלי שמלאכתו לאיסור הוא חלק מגזירת מוקצה הכללית, אלא שהותר טלטולו באופנים שהותר, או שמא זו גזירה עצמאית, ומעולם לא נאסר טלטולו לצורך גופו או מקומו.

שבת הלוי מבאר שבכך חלקו בעל המאור והרשב"א.

לפי בעל המאור, כלי שמלאכתו לאיסור נאסר כחלק מגזירת מוקצה, אלא שהותר טלטולו לצורך. לפיכך, כלי שאין בו שימוש מותר לא מקבל את הקולא הזאת, וחזר לדין מוקצה הרגיל.

לפי הרשב"א, כלי שמלאכתו לאיסור הוא איסור עצמאי, שאינו קשור למוקצה. מעולם לא נאסר טלטולו לצורך גופו או מקומו, ואין היתרים אלו תלויים בהיות שימוש מותר לכלי.

למעשה הוא מכריע לקולא, מכיוון שהמג"א והגר"א סוברים שכלי שמלאכתו לאיסור זה דין נפרד, כפי שלמדנו שם.

בשיעור הבא, בו נגדיר את גדרי כלי שמלאכתו לאיסור, חקירה זו תשפיע עוד מספר פעמים.